

АНАЛІЗ ТЕНДЕНЦІЙ РОЗВИТКУ ГАЛУЗІ

Спеціальність «Економіка», яка відповідно до оновленої Міжнародної стандартної класифікації освіти (ISCED) віднесена до галузі знань С1 «Економіка» у складі галузі С «Соціальні науки, журналістика та інформація», відіграє фундаментальну роль у формуванні національного інтелектуального капіталу, соціально-економічної відповідальності та стратегічного потенціалу суспільства.

Станом на початок 2025 року освітня та наукова сфера економіки зазнала суттєвих змін під впливом як ендегенних чинників — насамперед, потреби у відновленні та трансформації економіки України в умовах воєнного стану — так і екзогенних викликів, зумовлених глобальними трендами цифровізації, переходу до сталого розвитку, модернізації економічних структур і зростанням ролі даних у прийнятті управлінських рішень. У цьому контексті особливого значення набуває підготовка фахівців, яка поєднує розвиток сучасного економічного, аналітичного та інноваційного мислення з фундаментальними знаннями та прикладними навичками в галузі економіки, економічної аналітики, інформаційно-аналітичних технологій і високотехнологічних рішень, орієнтованих на здійснення економічної, консультативної та дослідницької діяльності.

Євроінтеграційний вектор і зміна освітніх парадигм

Процеси європейської інтеграції суттєво змінюють вимоги до професійної підготовки аналітиків у галузі економіки. Вони актуалізують потребу у гармонізації освітніх програм відповідно до Європейської рамки кваліфікацій (EQF), з акцентом на розвиток компетентностей у сфері цифрової економіки, сталого розвитку, управління ризиками та стратегування. У цьому зв'язку підготовка фахівців нового покоління набуває надзвичайного значення: а саме, економістів, здатних формулювати і обґрунтовувати рішення з урахуванням складності сучасних викликів, соціальної відповідальності та етичних стандартів.

Технологічні детермінанти розвитку

Цифрові технології, зокрема штучний інтелект, Big Data та автоматизовані аналітичні системи, поступово змінюють як зміст економічної освіти, так і практику професійної діяльності. Застосування сучасних аналітичних інструментів трансформує традиційні підходи до прогнозування, оцінки ефективності економічних систем на різних рівнях, а також до процесу оптимізації прийняття економічних рішень.

В Україні ці технології поступово інтегруються у державну економічну політику, зокрема в аналітичну діяльність Міністерства економіки, а також активно застосовуються у практиці вітчизняних підприємств та організацій. Екзогенні фактори, такі як імплементація європейських стандартів в економічні процеси та використання цифрових платформ підвищують попит на економістів, які володіють сучасними аналітичними компетенціями.

Міжнародне партнерство

Поглиблення міжнародного партнерства в економічній науці — через участь у програмах *Horizon Europe*, *OECD Economic Surveys*, двосторонніх аналітичних ініціативах — створює сприятливе середовище для обміну знаннями, методологіями, культурою економічної відповідальності. Україна поступово інтегрується в загальноєвропейський економічний простір, одночасно зберігаючи свої академічні традиції та особливості. У 2024 році укладено низку угод щодо обміну даними з європейськими структурами, що надало можливості українським економістам долучитися до масштабного аналізу економічних дисбалансів. Цей процес потребує від професіоналів не лише володіння сучасними аналітичними інструментами, а й дотримання високих стандартів академічної доброчесності, професійної етики та критичного мислення.

Розвиток в умовах війни

Розвиток економіки в умовах війни ставить перед фахівцями нові виклики, пов'язані з відновленням зруйнованих інфраструктур, розробкою стратегій стійкості та оптимізацією використання наявних ресурсів. Водночас, виникає потреба в детальному аналізі макроекономічних показників, оцінці ризиків та розробці стратегій для сталого розвитку у повоєнний період.

Зокрема, підвищується попит на економістів, здатних здійснювати комплексний аналіз ситуацій, використовуючи сучасні платформи для обробки великих даних, а також володіти методами економетрії та системної динаміки. Вони повинні бути готовими до роботи в умовах невизначеності та мати здатності розроблення економіко-математичних моделей, що враховують множину ендогенних та екзогенних чинників.

Економічна аналітика надає можливість аналізувати великі обсяги даних і використовувати новітні цифрові інструменти, що є важливим для прийняття ефективних рішень. Професіонали, які володіють навичками аналізу, моделювання та прогнозування, здатні запропонувати рішення, що сприяють не тільки економічному відновленню, а й подальшому розвитку у нестабільних умовах.

Світовий досвід і національні інновації

Світовий досвід підготовки фахівців з економічної аналітики базується на інтеграції передових технологій, таких як великі дані (Big Data), штучний інтелект та інструменти машинного навчання. Програми в провідних університетах світу активно використовують ці технології для аналізу економічних процесів та прогнозування майбутніх тенденцій, що надає можливість здійснювати глибокий аналіз як на макроекономічному рівні, так і на рівні окремих ринків та суб'єктів господарської діяльності.

Водночас в Україні програми з економічної аналітики активно адаптуються до новітніх вимог, зокрема, через інтеграцію сучасних аналітичних інструментів і технологій у процес підготовки професіоналів, здатних працювати в умовах цифровізації економіки та швидких економічних змін. Так, КПІ ім. Ігоря Сікорського активно адаптує міжнародні тенденції до національних умов, зокрема через інтеграцію дисциплін, що охоплюють цифрове моделювання, економічну аналітику, статистику та інноваційні методи прогнозування. Програма «Економічна аналітика» в КПІ акцентує увагу на міждисциплінарному підході, поєднуючи знання з економіки, математики, комп'ютерних наук та цифрових технологій. Це забезпечує підготовку професіоналів, здатних аналізувати складні економічні процеси, проводити наукові дослідження та робити обґрунтовані прогнози на основі великих даних.

Перспективи розвитку галузі

Перспективи розвитку галузі економічної аналітики в Україні мають значний потенціал завдяки глобальним тенденціям у цифровізації та інноваціях. Згідно з даними Всесвітнього економічного форуму, до 2025 року очікується, що попит на професіоналів з економічної аналітики та прикладного моделювання, аналізу даних, штучного інтелекту та машинного навчання зросте на 40% у зв'язку з потребою адаптації економік до нових викликів та вимог цифрової трансформації (<https://www.imf.org/Publications/fandd/issues/2020/12/WEF-future-of-jobs-report-2020-zahidi>). В Україні вже спостерігається активне оновлення навчальних планів у вищих навчальних закладах, зокрема в КПІ ім. Ігоря Сікорського, активно інтегруються курси з економіки сталого розвитку та економіко-математичного моделювання, Data Science та економіки відновлення, що відповідає вимогам до адаптивності кадрів. Впровадження нових дисциплін сприяє формуванню аналітиків, здатних ефективно працювати в умовах невизначеності.

Ризики на шляху розвитку

Незважаючи на позитивні тенденції, галузь стикається з низкою системних проблем: міграція висококваліфікованих фахівців, недостатня інтеграція наукових досліджень у процеси управління, фрагментарність цифровізації. Разом із тим, участь у міжнародних програмах розвитку (Світовий банк, ЄБРР) відкриває можливості для модернізації інституційного середовища. Військові виклики активізують потребу в новій генерації економістів — професіоналів із гібридними компетенціями, глибоким етичним чуттям та готовністю працювати на благо суспільства у складних і динамічних умовах.

Попри позитивні прогнози, перед економікою постає низка системних викликів: дефіцит висококваліфікованих кадрів через еміграцію, розрив зв'язків між академічною наукою й державним управлінням, а також недостатня інтеграція цифрових інструментів в економічне планування. Разом з тим, екзогенні фактори, такі як участь України у програмах Світового банку та ЄБРР, відкривають нові можливості для модернізації галузі. Паралельно ендегенні виклики війни активізують формування нових підходів до економічного розвитку у повоєнний період. Отже, галузь перебуває на етапі комплексної трансформації, що вимагає економістів із гібридними компетенціями — поєднанням глибокого розуміння економічних процесів та цифрової грамотності.

Порівняльна таблиця тенденцій розвитку галузі

Аспект	Міжнародний контекст (екзогенні фактори)	Український контекст (ендогенні фактори)	Вплив на спеціальність «Економіка»
Технології	Big Data, AI, agent-based models, автоматизована аналітика	Поява проєктів з AI, спроби цифровізації публічного управління та аналізу	Запит на економістів-аналітиків із цифровими навичками
Міжнародне партнерство	Участь у глобальних аналітичних проєктах, освітніх програмах (Erasmus+, Horizon Europe)	Співпраця з міжнародними партнерами, адаптація до ESA, OECD	Потреба у фахівцях з міжнародною підготовкою
Війна і криза	Дослідження воєнної економіки, ризиків, відновлення	Аналітика відновлення, макромоделі бюджетної стійкості	Поява нових освітніх модулів: економіка відновлення, економіка війни
Світовий досвід і освітні тренди	Фокус на поведінкову, екологічну, інституційну економіку; Data Science; сталий розвиток	Kyiv School of Economics, впровадження курсів прикладної аналітики	Зміна ядра спеціальності: міждисциплінарність, цифровізація, soft skills
Трудовий ринок	Попит на ESG-аналітиків, політичних макроекономістів, аналітиків політик	Запит на аналітиків у держсекторі, громадському секторі, бізнесі відновлення	Вимога гібридних компетентностей — від data skills до етичної експертизи
Основні виклики	Конкуренція з Applied Analytics, Business Intelligence, Data Science	Academic-to-practice gap, кадровий дефіцит, застарілі підходи	Потреба в оновленні НПП, модернізації навчального контенту, адаптації до нових ринкових реалій
Освіта і міждисциплінарність	Інтеграція економіки з психологією, інформатикою, екологією, соціологією	Зародження міждисциплінарних програм (економіка+дані, економіка+управління, економіка+політика)	Розширення навчальних траєкторій; оновлення програм під сучасні ролі:
Порівняння з іншими спеціальностями	Спеціальності як Data Science, Statistics, Applied Analytics швидше адаптуються до викликів ринку	Спеціальність "Економіка" потребує переосмислення ядра та акценту на практичних навичках	Уникнення дублювання з іншими програмами; перевага в аналітичному та стратегічному мисленні; важлива чітка позиція програми
Роль регіонального розвитку	Розвиток локальної економічної політики, place-based policy, spatial economics	Децентралізація, регіональні стратегії розвитку, розподіл ресурсів через обґрунтовані економічні моделі	Поява спеціалізацій: стратегічне планування, моніторинг політик; запит на економістів у громадах і регіонах
Зміст освіти в майбутньому	Гнучкі модулі, освітні мікропрограми (microcredentials), симуляції, кейс-метод	Поступовий перехід до вибіркового модулів, міжфакультетських програм	Збільшення кількості курсів прикладної аналітики, аналітичної діяльності

